

Úvod	3
1 Teoretická východiska státního občanství	5
1.1 Základní mezníky ve vývoji státního občanství	5
1.1.1 Starověké pojetí pojmu občan	5
1.1.2 Středověké pojmání státní příslušnosti	7
1.1.3 Vznik moderního občanství	8
1.1.4 Občanství z pohledu ekonomie	9
1.1.5 Současné pojetí občanských práv	9
1.2 Vymezení pojmu státní občanství	10
1.2.1 Stát, národ a občan (vztah pojmu národ a pojmu občan)	13
1.3 Obsah státního občanství, občanství jako veřejné subjektivní právo	14
1.3.1 Občanství z pohledu mezinárodního práva (nationality)	15
1.3.2 Státní občanství a občanství municipalit – význam, vztah	17
1.3.3 Možné způsoby nabývání státního občanství	17
1.4 Občanství federativní – možná analogie občanství EU	19
1.5 Občanství nadstátního celku	20
1.6 Pozbývání státního občanství	20
1.7 Mezinárodní úmluvy o státním občanství	21
2 Úprava občanství na území dnešní ČR	23
2.1 Vývoj úpravy státního občanství na českém území	23
2.2 Právní úprava státního občanství ČR	26
2.2.1 Vymezení pojmu občan ČR	26
2.2.2 Obsah státního občanství ČR, práva a povinnosti	26
2.2.3 Právo pobytu na území ČR	27
2.2.4 Právo účasti na správě veřejných záležitostí	27
2.2.5 Hospodářská, sociální a kulturní práva	28
2.2.6 Možnost výkonu určitých povolání a činností	29
2.2.7 Právo na vlastnictví; vyvlastnění	29
2.2.8 Právo na odpor	30
2.2.9 Práva národnostních menšin	30
2.2.10 Právo na sdružování	31
2.2.11 Povinnosti občanů ČR	31
2.2.12 Znaky občanství ČR	32
2.3 Občanství obce a kraje, jeho právní úprava a jeho obsah	33
2.4 Nabývání občanství ČR	36
2.5 Dvojitý občanství	39
2.6 Pozbývání občanství ČR	39
3 Občanství EU	41
3.1 Specifika evropské integrace	41
3.2 Vznik a vývoj občanství EU	42
3.2.1 Předmaastrichtská práva občanů států Evropských společenství	42
3.2.2 Maastrichtská smlouva – normativní úprava občanství EU	43
3.2.3 Deklarace Německa a Velké Británie vymezující občany pro účely Společenství	45
3.2.4 Amsterodamská smlouva – posílení občanského principu ve fungování EU	45
3.2.5 Smlouva z Nice a občanství EU	46
3.3 Obsah občanství EU	46
3.3.1 Hospodářská práva občanů EU	47
3.3.2 Politická práva	54
3.3.3 Právo na diplomatickou a konzulární ochranu	58
3.3.4 Právo na přístup k dokumentům	59
3.3.5 Právo obracet se na orgány Unie v úředním jazyce	60

3.3.6 Katalog práv občanů EU vytvořený Soudním dvorem	60
3.4 Vymezení občanů EU	61
3.4.1 Občanství EU a Velká Británie	61
3.4.2 Občanství EU a Německo	62
3.4.3 Občanství EU a Pobaltí	62
3.4.4 Občanství EU a Slovinsko	62
3.5 Vztah občanství EU a státního občanství	64
3.6 Znaky občanství EU	64
3.7 Charta základních práv EU	65
3.7.1 Práva z charty plynoucí	65
3.8 Občanská práva a reformy zřizovacích smluv	66
3.9 Instituce EU a občanství	67
4 Je občanství EU opravdu občanstvím v materiálním smyslu?	71
4.1 Komparace obsahu občanství unijního a státního	71
4.2 Způsoby nabývání a pozbývání unijního občanství	73
4.3 Možnost existence občanství bez státu	74
4.3.1 Občanství a stát či mezinárodní organizace	74
4.3.2 Občanství organizace bez mezinárodněprávní subjektivity	75
4.4 Občanství EU, národní identita a identita evropská	75
5 Občanství EU a jeho vliv na ČR	79
5.1 Občanství EU a jeho fungování v České republice – hospodářská práva	79
5.1.1 Občanství EU a jeho fungování v České republice – politická práva	84
5.2 Komparace obsahu státního občanství ČR a EU	87
5.2.1 Právo svobodně se pohybovat po území EU	87
5.2.2 Právo volit a být volen	87
5.2.3 Právo obracet se na ombudsmana	88
5.2.4 Právo na diplomatickou a konzulární ochranu	88
5.2.5 Petiční právo k Evropskému parlamentu	88
5.2.6 Zákaz diskriminace a občanství	89
5.2.7 Právo na přístup k dokumentům	89
5.2.8 Právo komunikace v rodném jazyce	90
5.2.9 Povinnosti občanů EU	90
5.3 Vliv občanství EU na právní prostředí	91
5.4 Vliv občanství EU na ekonomické prostředí	93
Závěr	97
Literatura a prameny	101
Seznam použitých zkratk	109
Seznam příloh	111
Příloha č. 1	112
Příloha č. 2: Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu a její srovnání s účastí v posledních parlamentních volbách	113
Příloha č. 3: Volební účast od zavedení přímých voleb do EP	114
Příloha č. 4: Přehled členských států EU 15, které umožňují volit občanům třetích zemí	115
Abstrakt	117
Summary	118
Výtahy z oponentských posudků	119